

SXEDIO-B.36

31.10.88: (Μέρος 2): Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΓΚΡΙΝΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜ'ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ. ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΥΠΕΒΑΛΑΝ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΞΕΧΩΡΙΣΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ

Στις **31** Οκτωβρίου **1988** η **30**μελής Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής των Ελλήνων ενέκρινε με πλειοψηφία το πόρισμα για τον φάκελο της Κύπρου.

Η Επιτροπή αποτελείτο από **16** βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, **11** της Νέας Δημοκρατίας, ένα του Κομμουνιστικού Κόμματος ένα της Δημοκρατικής Ανανέωσης και ένα ανεξάρτητο.

Υπέρ του πορίσματος τάχθηκαν, σύμφωνα με τα πρακτικά της Βουλής των Ελλήνων (Το Κυπριακό στη Βουλή των Ελλήνων, τόμος Δ **1974-1989**, συλλογή των κειμένων και επιμέλεια από τον επιστημονικό συνεργάτη της διευθύνσεως επιστημονικών μελετών της Βουλής Τριαντάφυλλο Γεροζήση) **17** βουλευτές ενώ δυο τους τάχθηκαν εναντίον.

Στα επί μέρους κεφάλαια ένας βουλευτής είχε δηλώσει "παρών".

Τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής που ανήκαν στη Νέα Δημοκρατία (**11** βουλευτές) είχαν υποβάλει από τη **1.6.1988** διαφωνώντας με την παράταση των εργασιών της Επιτροπής ξεχωριστό πόρισμα-παράρτημα- το οποίο σύμφωνα με το πόρισμα της πλειοψηφίας "περιλαμβάνει τις γνώμες των μελών της Επιτροπής κ.κ. Βαρβιτσιώτη Ιωάννη, Βασιλειάδη Ιωάννη, Ζαΐμη Ανδρέα, Λάσκαρη Κωνσταντίνου, Μπλέτσα Στυλιανού, Ξαρχά Αθανασίου, Παναγιωτόπουλου Γεωργίου, Παπακωνσταντίνου Μιχαήλ Παυλίδη Αριστοτέλη, Φωτόπουλου Χρίστου και Χατζηγάκη Σωτηρίου, οι οποίοι κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της επιτροπής της **1.6.88** μας δήλωσαν προφορικά και με γραπτή δήλωση ότι παύουν να μετέχουν των εργασιών της Επιτροπής μας και ταυτόχρονα μας ενεχείρησαν" το δικό τους πόρισμα".

Στο κεφάλαιο με τις γενικές παρατηρήσεις του πορίσματος της πλειοψηφίας γίνεται μικρή ιστορική αναδρομή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Γεωγραφική θέση της Κύπρου και έκταση της, περιπέτειες της, πώληση της κατά το **1878** από τους τούρκους κατακτητές στην Αγγλία, αγγλική αποικία, δημοψήφισμα πληθυσμιακή σύνθεση, αγώνας Εθναρχίας κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: α). Εννομη τάξη της Κυπριακής Δημοκρατίας και νόμιμοι εκφραστές της (ανεξαρτησία της Κύπρου, αναγνώριση της ως κυρίαρχου κράτους μέλους του ΟΗΕ, Πολιτειακά της όργανα κτλ) και β). Εννομη τάξη στην Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: Δυνατότητες Αμυνας της Κύπρου.

I. Περίοδος μέχρι Ιανουάριο **1968**.

II. Εγκατάσταση και ανάκληση της Ελληνικής Μεραρχίας από την Κύπρο (Νοέμβρης **1963**, **16.12.1963**, Δεκέμβρης **1963**, Χριστούγεννα **1963**, Δεκέμβρης **1963** και αμέσως επόμενοι μήνες).

III. Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και συνθήκες Εγγυήσεως και Συμμαχίας.

IV. Αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας και έννομη τάξη στην Ελλάδα (Γεννάρης **1964**, Γεννάρης-Απρίλης **1964** και μεταγενέστερα και ανάκληση της Ελληνικής Μεραρχίας.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΠΟ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ **1968** ΜΕΧΡΙ **20** ΙΟΥΛΙΟΥ **1974** (Ημέρα Εισβολής).

Για την περίοδο από τον Ιανουάριο του **1968** μέχρι τις **20** Ιουλίου **1974**-ημέρα της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο αναφέρονται τα ακόλουθα:

1. Εχθρικές Δυνάμεις:

Η Τουρκία κατά την περίοδο αυτή συνέχιζε να οργανώνει τους Τουρκοκύπριους κατά τα πρότυπα του τακτικού στρατού (Διμοιρίες. Λόχους, Τάγματα, Συντάγματα) κάτω από μια Γενική στρατιωτική διοίκηση.

Η συνολική δύναμη του τουρκοκυπριακού στρατού, σύμφωνα με εκτίμηση του ΓΕΕΦ, τον Ιούνιο **1974** κυμαίνονταν από **11.00** μέχρι **13.500** άνδρες. Η δύναμη αυτή ήταν οργανωμένη σε **8** συντάγματα, που διέθεταν συνολικά **27** Τάγματα Πεζικού.

Πλέον αυτών υπήρχε και η ΤΟΥΡΔΥΚ, με δύναμη **1.000** περίπου ανδρών, οργανωμένη σε σύνταγμα των **2** ταγμάτων Πεζικού.

2. Ελληνικές δυνάμεις:

Η Κυπριακή Δημοκρατία μετά την αποχώρηση της ελληνικής Μεραρχίας, συνέχισε την οργάνωση του Στρατού της και το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς (ΓΕΕΦ) όπως μετονομάστηκε η ανώτερη στρατιωτική Διοίκηση Αμυνας Κύπρου, το αποτελούσαν:

- Οι Ανώτερες Τακτικές Διοικήσεις (ΑΤΔ) στις οποίες υπάγονταν οι **15** Τ.Π. συνολικής δυνάμεως **5.000** περίπου ανδρών (Ε/Κ).

- Η Διοίκηση Ιππικού- Τεθωρακισμένων (ΔΙΤ) στις οποίες υπάγονταν οι **15** ΤΠ συνολικής δυνάμεως **5.000** περίπου ανδρών (Ε/Κ).

- Η Διοίκηση Πυροβολικού (ΔΠΒ) με **8** συνολικά Μοίρες πυροβολικού και **3** ανεξάρτητες Πυροβολαρχίες (Ε/Κ).

- Η Ναυτική Διοίκηση Κύπρου (ΝΔΚ) με τη Ναυτική Βάση και Ομάδα Υποβρυχίων Καταστροφών στο Μπογάζι, βόρεια της Αμμοχώστου, **2** Ναυτικούς σταθμούς στην Κυρήνεια και Πάφο, **4** Σταθμούς επιτηρήσεως στο Ριζοκάρπασο, Β.Α άκρο- Αγία Νάπα, Ν.Α. άκρο-Πολεμίδια, κοντά στη Λεμεσό και Λιγουδερά στο Β.Δ. άκρο, **1** Περιπολικό σκάφος στην Αμμόχωστο και **5** τορπιλλάκατες σοβιετικής προέλευσης, **3** στο Μπογάζι και **1** στην Κυρήνεια.

- Αεροπορική Διοίκηση Κύπρου (Α. ΔΚ) με **1** Αεροπορική Βάση στη Λακατάμια Λευκωσίας, **2** Μοίρες Προστασίας Αεροδρομίων (μία στο Α/Δ Λακατάμια και μία στο Α/Δ Τύμπου) και **2** Μοίρες (ραντάρ) σταθμού Ελέγχου και Προειδοποιήσεως (μία στον Κορμακίτη, στο Β.Δ άκρο και μία στο ύψωμα Καντάρα. Η εμβέλεια

των ραντάρ ήταν **140** περίπου ναυτικά μίλια.

Τέλος η ΕΛΔΥΚ με ΤΠ συνολικής δύναμης **1.200** περίπου ανδρών.

Συνολικά οι Ελληνικές και ελληνοκυπριακές Δυνάμεις τον Ιούλιο **1974** στην Κύπρο ήταν **11.500** άνδρες περίπου, ήτοι:

Ελληνοκύπριοι που συγκροτούσαν τις Μονάδες της Εθνικής Φρουράς, **9.500**.

Ελληνες **2.000** εκ των οποίων **1.200** περίπου ανήκαν στην ΕΛΔΥΚ και οι υπόλοιποι σε Μονάδες της Εθνικής Φρουράς.

Το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς (ΓΕΕΦ) κράτησε το νέο σχέδιο Άμυνας της Κύπρου, με το συνθηματικό τίτλο "ΑΦΡΟΔΙΤΗ", που προέβλεπε κύρια αμυντική προσπάθεια στην περιοχή της Αμμοχώστου και δευτερεύουσα στην περιοχή Λευκωσίας και Κυρήνειας.

Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό όλη η Κύπρος ήταν χωρισμένη με **5** τομείς, με μικρές διαφορές από αυτούς που παλαιού σχεδίου και με τις ίδιες Ανώτερες Τακτικές Διοικήσεις που προαναφέρθηκαν.

Η διάταξη των βασικών μονάδων είχε με το νέο σχέδιο ως ακολούθως:

- Τομέας Αμμοχώστου: **3** ΤΠ, **1** ΜΠ και **1** ΜΑ/ΤΠ.

- Τομέας Κυρήνειας -Λευκωσίας: **9**ΤΠ, **3** Μοίρες ΚΔ, **1** Μηχανοκίνητο ΤΠ, **1** Επιλαρχία Μέσων Αρμάτων, **1** Επιλαρχία Αναγνωρίσεως, **5**ΜΠΠ, **1** ΜΕΑ/ΑΠ και **2** ΠΟΠ.

- Τομέας Μόρφου **2**ΤΠ.

- Τομέας Λεμεσού-Λάρνακος **2** ΤΠ.

- Τομέας Πάφου **1**ΤΠ.

-3 Αποστολή ΓΕΕΦ.

Το ΓΕΕΦ, σύμφωνα με το προαναφερθέν σχέδιο ("ΑΦΡΟΔΙΤΗ") είχε την ακόλουθη αποστολή.

Να σχεδιάσει και να οργανώσει την άμυνα της Κύπρου προς απόκρουση απόβασης, σε συνδυασμό με στενή παράσχεση ή εξουδετέρωση του στη νήσο εσωτερικού εχθρού κατ' αρχήν διά των ιδίων δυνάμεων του.

Να εκκαθαρίσει το εσωτερικό της νήσου ΠΡΟ (με

έγκριση της Κυπριακής κυβέρνησης και ΥΕΘΑ) ή με ΚΑΑ την απόκρουση της αποβάσεως και κατά προτεραιότητα του θυλάκου Λευκωσίας- Αγύρτας.

4. Οδηγίες επιχειρήσεων-Κ-/ΑΕΔ, σχέδια -Κ- Αρχηγείων.

Οδηγίες επιχειρήσεων -Κ-ΑΕΔ.

Για τη συμβολή της Ελλάδος στην άμυνα της Κύπρου, προς απόκρουση τυχόν αποβατικής ενέργειας, αποφασίστηκε τον Απρίλιο του **1968** η σχεδίαση χρησιμοποίησης των κάτωθι δυνάμεων.

- Της ΕΛΔΥΚ, σαν κύριας δύναμης αντεπίθεσης.

- Ενός Υποβρυχίου (Υ/Β) για την προσβολή της αμφίβιας δύναμης μετά την εκδήλωση της αποβατικής ενέργειας.

- Δύο **(2)** Τορπιλλακάτων, για τη συμμετοχή τους σε επιχειρήσεις στην Κύπρο, και

- Μιας Μοίρας **18** Αεροσκαφών διώξεως-Βομβαρδισμού (Α/Φ Δ/Β). Του τύπου Φ-84Φ/, για την προσβολή της αμφίβιας δύναμης, που θα ενεργούσε απόβαση.

Σχέδιο -Κ-ΑΝ

Από το Αρχηγείο ναυτικού, με βάση τις οδηγίες Επιχειρήσεων (ΟΔΕ-ΠΙΧ/"Κ" του ΑΕΔ συντάχθηκε σχέδια, σύμφωνα με το οποίο προβλεπόταν ή έγκαιρη προώθηση ενός Υποβρυχίου στην Κύπρο, προς ενίσχυση και συμβολή στην καταστροφή της αμφίβιας εχθρικής δύναμης, κάτω από τον επιχειρησιακό έλεγχο του ΓΕΝ. Γι' αυτό το σκοπό είχαν καθοριστεί **2** τομείς επιτηρήσεως, βορείως και Β.Α της Κύπρου και **7** τομείς περιπολίας, γύρω από τις βόρειες ανατολικές και νότιες ακτές της. Προβλεπόταν επίσης η έγκαιρη προώθηση δυο τορπιλλακάτων στην Κύπρο, με ενδιάμεσο σταθμό εφοδιασμού τον Αγ. Νικόλαο Κρήτης για τη συμμετοχή τους στις επιχειρήσεις των τορπιλλακάτων της Ναυτικής Διοίκησης Κύπρου κάτω από τον επιχειρησιακό έλεγχο αυτής.

Το Υποβρύχιο ήταν τύπου **209** γερμανικής προέλευσης. Τα υποβρύχια του τύπου αυτού διαθέτουν

8 τορπιλοσωλήνες, έχουν φόρτο 15 τορπίλλες, ακτίνα ενεργείας 7,250 ναυτικά μίλια και διάρκεια επιχειρήσεων 50 μέχρι 60 ημέρες. Κατά την εκτίμηση του ΓΕΝ, υποβρύχια του τύπου αυτού μπορούσαν να φθάσουν στην περιοχή της Κύπρου σε 40 μέχρι 56 ώρες από την περιοχή της Κρήτης.

Οι 2 Τορπιλάκατοι ήταν τύπου ΝΑΣΤΥ νορβηγικής κατασκευής. Οι τορπιλλάκατοι αυτού του τύπου διαθέτουν 4 τορπιλοσωλήνες και φέρουν 4 τορπίλλες, ένα πυροβόλο των 20 χιλ. στην πλώρη και ένα πυροβόλο των 40 χιλ. στην πρύμνη.

Σύμφωνα με τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά μπορούσαν να καλύψουν τη διαδρομή Αγίος Νικόλαος Κρήτης -Κύπρος σε 9 περίπου ώρες, με συνεχή μέγιστη ταχύτητα 38 κόμβων ή σε 17 περίπου ώρες με οικονομική ταχύτητα 20 κόμβων, ανάλογα πάντοτε με τις επικρατούσες καιρικές συνθήκες.

Σχέδιο-Κ/ΑΑ

Το Αρχηγείο Αεροπορίας με βάση της ΟΔΕΠΙΟΧ"Κ" του ΕΔΕ ΠΙΧ/Κ του ΑΕΔ, σχεδίασε τη χρησιμοποίηση μιας μοίρας 18 αεροσκαφών 84F για την υποστήριξη του αγώνα στην Κύπρο.

Σύμφωνα με το σχέδιο του ΑΑ:

- Ο σκοπός των επιθετικών αεροπορικών επιχειρήσεων στην Κύπρο ήταν η προσβολή της τουρκικής αποβατικής δύναμης, πριν από την προσγιάλωση για πρόκληση του μεγίστου δυνατού βαθμού απωλειών, ώστε να εξαλειφθούν ή περιοριστούν στο ελάχιστο οι πιθανότητες επιτυχίας του αντικειμενικού σκοπού της αποβατικής αυτής δύναμης.

- Η κυρία προσπάθεια θα ήταν κατά τη φύση της απόβασης και μάλιστα πριν από την προσγιάλωση του πρώτου κύματος.

- Με την πιο πάνω Μοίρα, προβλεπόταν η "εφ άπαξ" προσβολή αποβατικής δύναμης.

- Τα αεροσκάφη θα ενεργούσαν από το Α/Δ Καστελλίου και Τυμπακίου Κρήτης ή το Α/Δ Σούδας.

- Η διαμόρφωση των αεροσκαφών προέβη σε:
- Δύο (2) βόμβες γενικής χρήσεως των 500LBS.
- Τέσσερες (4) ή οκτώ (8) ρουκέτες των 5 ιντσών.
- Πολυβόλα πλήρη φυσιγγίων.
- Εξωτερικές δεξαμενές καυσίμων 2x450 Γαλ.

πλήρεις.

-JATO (πύραυλοι ώσεως για απογείωση) αν χρειάζονταν.

Με την παραπάνω διαμόρφωση, επειδή τα καύσιμα δεν επαρκούσαν για την επιστροφή των αεροσκαφών στη βάση τους, τα δρομολόγιο είχε σχεδιασθεί.

A/Δ Κρήτης-Κύπρος, σε χαμηλό ύψος (απόσταση από Κρήτη μέχρι Κύπρου 400 ν.μ. περίπου).

Προσβολή αποβατικής δύναμης με βόμβες: Ρουκέτες και πολυβόλα.

Προσγείωση σε A/Δ της νότιας Κύπρου ή της Ρόδου και στην ανάγκη στο A/Δ της Βηρυτού ή του Τελ-Αβίβ.